

[Poul Nødgaard]

kunne være rart, hvis den en gang imellem viste sig på banen over for de svagest stillede i samfundet.

(Kort bemærkning).

Jan Petersen (S):

Det, der kalder mig herop, er bl.a. fru Lone Dybkjærs indlæg, der også berørte de handicappedes muligheder på arbejdsmarkedet. Vi vil som de andre partier gerne støtte forslaget, og man skal udelukkende tage de ord, jeg anvendte, som en saglig melding om, hvordan vi gerne vil arbejde med stoffet i udvalget, for hensigten med at tage fat på handicappedes forhold på arbejdsmarkedet er god.

Hr. Poul Nødgaard behøver ikke at gøre dansk fagbevægelse værre, end den er. Den kan formodentlig tale for sig selv, men jeg vil sige, at bl.a. inspireret af os, men også af mange andre gode kræfter i folketingsalen arbejder der rent faktisk i øjeblikket et førtidspensionsudvalg, hvor netop førtidspensionisters, herunder handicappedes, muligheder for at komme på arbejdsmarkedet skal drøftes ganske nøje, og mig bekendt arbejder dansk fagbevægelse vældig positivt i det udvalg.

Vi er meget enige i, at det er en central opgave, når vi skal have dem, vi lidt negativt kunne kalde udstødte, engageret og med på arbejdsmarkedet, og vi ser i og for sig arbejdsministerens forslag som et vældig godt lille bidrag til den proces.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Jeg er helt enig med hr. Jan Petersen i, at der ingen grund er til at gøre fagbevægelsen værre, end den er, hvad dette angår, det klarer den helt selv eller har i hvert fald gjort det. Vi er nogle, der husker Dansk Folke-Ferie, som jo er under stærk indflydelse af en række fagforeninger, og deres optræden over for nogle handicapgrupper for ikke så forfærdelig mange år siden.

All right, lad os håbe, at de har ændret signaler, og lad os tage fat i det positive, men hr. Poul Nødgaard har fuldstændig ret, når han kommer med en klar opfordring til fagbevægelsen om at tage hånd om denne gruppe og vise ægte solidaritet, det er der behov for. Der er for den sags skyld også behov for en forstå-

else fra arbejdsgiverside, men jeg synes nok, at det er en sag, der er værd at tage seriøst i fagbevægelsen.

Så den opfordring, der er kommet fra Fremskridtspartiet, vil jeg gerne på De Konservatives vegne bakke fuldt og helt op bag.

Glønborg (KRF):

Det hænder somme tider, man må sidde lidt beskedent og vente til sidst, men jeg skal ikke gøre det langt.

Kristeligt Folkeparti er meget glad for, at vi i sin tid medvirkede til, at denne forsøgsordning kom i gang, og vi er meget glade for, at den har givet et godt resultat.

Vi førte allerede ved vore første udtalelser til regeringen i forbindelse med finanslovdrøftelserne frem, at vi absolut ønskede denne ordning gjort permanent, og derfor er vi meget glade for, at der nu ligger et forslag på bordet, og når vi er så mange i denne sal, som mener, at dette er rigtigt, ser det ud til at blive en god permanent ordning.

Arbejdsministeren (Kirkegaard):

Jeg skal blot sige tak for den venlige, ja, man kan vel næsten sige varme modtagelse, som forslaget har fået. Nu gælder det om at få det vedtaget i så god tid som muligt inden 1. januar, og jeg vil meget gerne være udvalget behjælpelig med, at vi kan få en hurtig udvalgsbehandling. Der er mange, der vil blive glade den dag, hvor disse forhold er helt afklaret.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 91:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsmiljø.

Af Taanquist (S) m.fl.
(Fremsat 6/11 91).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Kirkegaard):

Lovforslaget, som her skal behandles, blev allerede annonceret af Socialdemokratiet i forbindelse med debatten om forespørgsel nr. F 4 i oktober måned.

Socialdemokratiet stillede under den debat forslag om motiveret dagsorden, uanset at det var svært at få øje på, hvorfor Socialdemokratiet skulle være imod den dagsorden, som et bredt flertal vedtog om udarbejdelse af en handlingsplan mod ensidigt, gentaget arbejde og udarbejdelse af en redegørelse bl.a. om forholdet mellem aktørerne på arbejdsmiljøområdet.

Den nu foreslåede ændring af arbejdsmiljøloven har som sigte at styrke det forebyggende arbejde. Dette sigte er helt på linje med ånden i arbejdsmiljøloven, og som minister for arbejdsmiljøet kan jeg kun tilslutte mig formålet.

Jeg stiller mig dog meget tvivlende over for, om lovforslaget er en hensigtsmæssig måde at styrke det forebyggende arbejde på. Der er en risiko for, at lovforslaget kan komme til at virke i den stik modsatte retning, for det giver udtryk for, at virksomhederne skal pålægges en ekstra skat, og det vil i den nuværende økonomiske situation ikke være befordrende for virksomhedernes muligheder for at investere i et forbedret arbejdsmiljø.

Selvfølgelig vil konsekvensen af lovforslaget blive en forøgelse af det samlede arbejdsmiljøapparats ressourcer, men en udvidelse af ressourcerne til det samlede arbejdsmiljøsystem er ikke nødvendigvis det, der skal til, for at arbejdsmiljøet bliver forbedret.

Det nu fremsatte lovforslag er udtryk for en ukritisk tilførsel af ressourcer fra den enkelte virksomhed til det statslige system. Når jeg siger ukritisk, skyldes det først og fremmest, at lovforslaget lider af mindst én væsentlig mangel: den foreslåede opkrævningsmetode sikrer nemlig ikke, at der er et incitament for den enkelte virksomhed til at forbedre sit arbejdsmiljø.

Den enkelte virksomhed vil uanset store investeringer i forebyggende arbejde skulle betale en ekstra skat, og det vil ikke virke befordrende for virksomhedernes lyst til at investere i nye og bedre produktionsmetoder, der forbedrer arbejdsmiljøet. Forøgelse af arbejdsskadesforsikringspræmien generelt med 5 pct. kan for den enkelte virksomhed betyde, at investeringer i forbedringer af arbejdsmiljøet bliver udskudt eller opgivet.

I den givne økonomiske situation gælder det om i stedet for ensidigt at satse på forøgede ressourcer at fordele de givne ressourcer, så vi får mest muligt ud af pengene. Det forebyggende arbejde skal styrkes gennem en fornuftig fordeling af de givne ressourcer mellem arbejdsmiljøsystemets aktører.

Jeg har over for Folketinget tilkendegivet, at jeg vil komme med en redegørelse for bl.a. rollefordelingen mellem Arbejdstilsynet og de øvrige aktører på arbejdsmiljøområdet; her tænkes navnlig på bedriftssundhedstjenesten, branchesikkerhedsrådene og sikkerhedsorganisationerne. I forbindelse med denne redegørelse vil spørgsmålet om fordeling af ressourcer mellem aktørerne på arbejdsmiljøområdet selvfølgelig også blive berørt.

Jeg kan på vegne af regeringen sige, at vi ikke kan støtte dette lovforslag.

Taanquist (S):

Ved at foreslå, at der lægges 5 pct. afgift på arbejdsskadepræmierne, tager vi hul på tre problemer.

For det første skal produktionen bære en større del af udgifterne til arbejdsskader, for det andet tilskynder vi arbejdsgiverne til selv at foretage en bedre fordeling af udgifterne, så de arbejdsgivere, der gør en indsats for at forbedre arbejdsmiljøet, slipper billigere end dem, der bare lader stå til, og for det tredje skaffer vi os nogle indtægter, som skal anvendes til det forebyggende arbejde.

Pia Christmas-Møller (KF):

Socialdemokratiet siger, at det vil øge incitamentet til det forebyggende arbejde. Vi er helt enige i, at vi skal øge incitamenterne til at forebygge arbejdsskader og bedre arbejdsmiljøet ad den vej, men hvad vil der ske, hvis lovforslaget bliver gennemført?

[Pia Christmas-Møller]

Jeg vil sige, at der i bedste fald bliver tale om en ekstra skat, og i værste fald bliver der tale om både en ekstra skat på virksomhederne og en modvilje mod at forbedre arbejdsmiljøet af præcis de grunde, som arbejdsministeren har været inde på.

Jeg kan på ingen måde anbefale dette lovforslag. Jeg må på det kraftigste opfordre Socialdemokratiet til at genoverveje modellen, der ingen steder hører hjemme i forbindelse med en arbejdsmiljøindsats.

Sønderby (V):

For en måned siden havde vi en diskussion om arbejdsmiljøet også i EF, og dér fremsatte SF en dagsorden, som regeringen støttede. Man undrede sig vel noget over, at Socialdemokratiet ikke også støttede den, for miljøproblemer, arbejdsmiljøproblemer, arbejdsmarkedsspørgsmål osv. er en vigtig del i det memorandum og i den diskussion, vi har om EF. Da det var EF's arbejdsmiljøer, man diskuterede, havde det vel været relevant, at man havde stemt for den. Men det gjorde man nok ikke, fordi man så ikke rigtig kunne komme med dette lovforslag. Jeg synes, det havde været mere relevant, hvis man var gået med ind i arbejdet dengang og havde stemt for dagsordnen.

Men jeg vil da gerne sige, at vi aldrig fra Venstres side kunne drømme om at være imod et forebyggende arbejde. Det, som ministeren gang på gang har sagt, interesserer os, og det investerer vi i. Ministeren sagde også, at ministeren ville komme med en redegørelse. Det kan da godt være, at der på nogle virksomheder er nogle problemer, men man løser ikke nogen problemer på nogen virksomheder ved at pålægge alle virksomheder en ekstra skat på 5 pct., og det er egentlig det, man vil. Man vil sætte præmien op med 5 pct. og bruge forøgelsen til at forebygge med.

På baggrund af ministerens redegørelse, vore drøftelser og den interesse, vi alle sammen har i at undgå arbejdsskader, ville det da være bedre, hvis vi brugte flest penge på de virksomheder, der har de største problemer, frem for at lægge ekstra 5 pct. på, og vi får ingen sikkerhed for, at virksomhederne siger, at det er da godt, vi nu betaler 5 pct. mere dér, så investerer vi i øvrigt 10 pct. mere på forebyggende arbejde andetsteds.

Hr. Taanquist sagde, at produktionen skulle bære det. Jamen den lov, vi har i øjeblikket, skal også tilskynde arbejdsgiveren til at undgå ulykker og arbejdsskader på virksomheden. Det tror jeg egentlig ikke vi behøver at snakke så meget om her, for det er helt oplagt en opgave, som arbejdsgiveren tager alvorligt.

Venstre foretrækker, at den forebyggende indsats foregår ude på virksomhederne, og så venter vi på, at ministeren kommer med en redegørelse om problemerne, hvis der nogle steder er nogle problemer, men der dukker stadig væk nye op.

Som jeg sagde i begyndelsen, må vi altså afvise dette forslag. Vi havde en god drøftelse om det for en måneds tid siden, og vi mener ikke, vi har brug for flere skatter. Vi har brug for forebyggelse på de steder, hvor problemerne er, og det tror vi virksomhederne klarer udmærket.

Tommy Dinesen (SF):

Jeg må indrømme, at jeg ikke er helt enig i hr. Sønderbys bemærkninger, for jeg mener ikke, det var helt det samme, vi diskuterede, da vi debatterede forespørgsel nr. F 4. Jeg synes, vi diskuterede, hvad regeringen havde til hensigt at gøre på baggrund af, at 1992 blev et europæisk arbejdsmiljøår.

Men det er da rigtigt af Socialdemokratiet at fremsætte dette forslag. Vi sagde, vi ville se på det, og vi har ikke den holdning, at udgifter til forebyggelse af arbejdsskader er en speciel ekstra skat. Vi har adskillige gange fremsat forslag om, at man f.eks. fik brugerbetaling på arbejdsmiljøområdet. Det synes vi ville være en god idé, og det synes vi også der var betydeligt mere i end i dette forslag, som ikke giver ret meget. Vi mener også, at det rigtige ville være, at det var brancherne, der betalte til forsikringsselskaberne efter, hvor meget de belaster samfundet eller de ansatte, men det er ikke det, vi skal diskutere her.

Vi går selvfølgelig ind for forebyggelse, og vi har i forvejen stillet ændringsforslag til finansloven, der går på, at man afsætter nogle flere penge – det har vi nu gjort gennem mange år – til Arbejdstilsynet, fordi der heri også vil ligge en forebyggelse. Jeg synes også, at det, at man lavede en aktion på bygge- og anlægsområdet, viser, at Arbejdstilsynet er et område, det er godt at bruge nogle penge på.

[Tommy Dinesen]

Vi er positive over for Socialdemokratiets forslag og vil godt kigge på det under udvalgsbehandlingen, men jeg ved ikke, om 70 mio. kr. kan give noget på dette område.

(Kort bemærkning).

Sønderby (V):

Hr. Tommy Dinesen gav udtryk for, at jeg ikke rigtig vidste, hvad der blev diskuteret, men jeg har da både læst forhandlingerne og den dagsorden, som hr. Tommy Dinesen og vi stemte for.

Et af punkterne i dagsordenen var, at der skulle forelægges Folketinget en redegørelse for status og perspektiver i arbejdsmiljøudviklingen – selvfølgelig med særlig vægt på EF-integrationen og rollefordelingen mellem Arbejdstilsynet og de øvrige aktører på branchesikkerhedsområdet. Som jeg sagde, er det jo egentlig det, ministeren kommer med, så derfor er der en sammenhæng. Jeg ved nok, at forespørgslen gik på EF, men vi er medlem af EF, så det danske arbejdsmiljø hører også hjemme i EF, og dagsordenen pegede på noget i de interne områder. Det var derfor, jeg sagde, at vi skulle se den redegørelse, vi får fra ministeren.

Poul Nødgaard (FP):

Det foreliggende forslag er et typisk socialdemokratisk formynderforslag. Det går så vidt i sine formynder tendenser, at det ikke engang tror, at fagbevægelsen selv evner at klare ganske almindelige arbejdsmarkedsforhold. Fagbevægelsen kan åbenbart ikke sejre, uden at der foreligger en massiv opbakning med lovindgreb, offentlige reguleringer og andet statsligt formynderi.

Man kan måske gå så vidt som til at konkludere, at fagbevægelsens krise skyldes de store problemer, Socialdemokratiet lider under. Forslaget bærer da også tydeligt præg af, at Socialdemokratiet er i krise. Der er ikke engang brugt en A4-side på bemærkninger til et forslag, der vil pålægge erhvervslivet nye udgifter i størrelsesordenen 70 mio. kr. Hvor mange virksomheder vil lukke, når de af Socialdemokratiet skal påføres ekstra omkostninger? Hvor mange lønmodtagere vil blive arbejdsløse, når virksomhederne af Socialdemokratiet skal påføres ekstra omkostninger? Den slags relevante oplysninger glimrer ganske en-

kelt ved deres fravær. Økonomisk befinder landets virksomheder sig i en så alvorlig situation, at hver tredje virksomhed er truet.

Jeg har noteret mig, at en af forslagsstillerne har været ude med et udspil om, at virksomheder, der går konkurs, skal registreres centralt, således at man ved en konkurs fra centralt hold kan fratage virksomhederne deres næringstilladelse. Koblingen af den centrale registrering, Socialdemokratiets byge af omkostningsforøgende forslag og Socialdemokratiets ønsker om kommunal produktion indikerer, at Socialdemokratiet ønsker, at landets private virksomheder skal gå konkurs. Når virksomhederne er gået konkurs, kan de forskellige socialdemokratiske styrede fonde gå ind og overtage virksomhederne, og kommunerne kan oprette deres virksomheder. Det hørte vi noget om i debatten i går. På den måde kan man meget elegant få indført en rå og usmykket socialisme ad bagvejen.

Det virker alt sammen meget uskyldigt. Argumentet for det lyder jo meget tilforladeligt: Virksomhederne skal sørge for et ordentligt arbejdsmiljø. Socialdemokratiet påstår, at en forebyggende indsats hurtigt vil tjenes ind i form af lavere udgifter til behandling og erstatninger. Af den grund postuleres det, at lovforslaget ikke ventes at medføre øgede udgifter. Hvor er dokumentationen for dette, og hvorfor er dokumentationen ikke nævnt i forslaget? Mit gæt er, at en sådan dokumentation ikke eksisterer, og hvis den eksisterer, er den så søgt konstrueret, at den ikke kan tages med i det foreliggende forslag.

Hvis man endelig skal indføre den slags forslag, hvad så med, om det var lønmodtagerne, der for en gangs skyld afholdt finansieringsgildet? Fagbevægelsen svømmer jo i penge. Ville det ikke være en fin idé, om Socialdemokratiet pålagde fagbevægelsen at være lidt solidarisk og bad den om at anvende en brøkdel af dens tvangsopsparede midler til at forbedre f.eks. arbejdsmiljøet?

Fremskridtspartiet kan ikke støtte forslaget. Vi vil bestræbe os på i udvalgsarbejdet at forme forslaget således, at virksomhederne ikke skal dræbes. For at fagbevægelsen for en gangs skyld skal have lejlighed til at vise lidt ægte solidaritet med lønmodtagerne er det nødvendigt, at forslaget tages af bordet, så fagbevægelsen kan komme med sit udspil om, i hvor

[Poul Nødgaard]

stort omfang den vil finansiere medlemmernes sikkerhed.

Addi Andersen (CD):

CD må afvise forslaget. Vi synes ikke, det er rimeligt at pålægge forsikringselskaberne denne byrde. De kan ikke være ansvarlige for eventuelle dårlige arbejdsmiljøforhold i det danske samfund, og når de ikke har ansvaret for det, er det vel ikke rimeligt, at de pålægges udgifter, som de ingen indflydelse har på.

CD er også imod at lægge yderligere udgifter over på erhvervslivet. Vi vil selvfølgelig gerne som andre medvirke til at gøre arbejdsmiljøet bedre, men vi kan ikke støtte, at det bliver på den måde, som det fremgår af dette forslag.

Lone Dybkjær (RV):

Heller ikke Det Radikale Venstre kan støtte det foreliggende forslag. Vi er meget indstillet på, at der laves et stort arbejde – sådan som vi også har givet udtryk for ved tidligere lejligheder her i Tinget – med at forbedre det indre miljø. Jeg har tidligere nævnt, at der tilføres store ressourcer til forbedringer af det ydre miljø, og man kan næsten sige på bekostning af en diskussion om det indre miljø. Jeg tror bare ikke på, at dette forslag er den rigtige vej, og jeg skal henvise til arbejdsministerens argumentation herfor.

Glønborg (KRF):

Selvfolgelig vil Kristeligt Folkeparti gerne støtte et forslag, der fremmer forebyggelsen af arbejdsskader, men vi stoler ikke på, at det foreliggende forslag vil bidrage til dette gode formål.

Forslaget er egentlig en afgift på beskæftigelse, og det kan jo ikke være et godt formål at lægge ekstra afgifter på virksomheder, der gør noget for at løse arbejdsløshedsproblemet ved at have nogle mennesker ansat, så idégrundlaget for dette forslag er simpelt hen ikke gennemtænkt.

Skal vi ved hjælp af afgifter prøve på at fjerne noget, som er dårligt, nemlig dårlige arbejdsmiljøforhold, så skal afgifterne have en udformning, som tilskynder virksomhederne til at gøre det rigtige og lade være med at gøre det forkerte, og så skal der altså lidt mere tænkning til, lidt bedre beskrivelse, sådan at afgiften kan blive adfærdsregulerende, sådan

at virksomheder, der gør det godt, foruden tilfredsstillelsen ved at byde medarbejderne gode forhold også opnår en økonomisk gevinst, mens virksomheder, der gør det skidt, skal lide under det. Men sådan en bevidstløs afgift på blot at have folk ansat, den kan vi ikke bruge til noget.

Taanquist (S):

Ja, den eneste, jeg kan sige tak til, er vel SF's hr. Tommy Dinesen for tilslutning til forslaget, og ellers fik det ikke nogen særlig god modtagelse. Jeg forstår slet ikke en del af de bemærkninger, der er faldet, men det skal jeg vende tilbage til.

Det er underligt, at lovforslaget nu for anden gang bliver så negativt modtaget ikke alene af regeringspartierne, men også af de mindre partier. Vi har at gøre med et område, nemlig arbejdsskadeområdet, der koster samfundet enorme summer, og som forårsager store menneskelige lidelser. Når vi lytter til ministerens og regeringspartierne tale, ikke alene her, men også rundt om i landet, er det de samme signaler, vi hører overalt, nemlig at vi skal gøre noget for at forbedre arbejdsmiljøet og forhindre de mange arbejdsskader, og at vi skal gøre det ved at forebygge. Regeringen ved det godt. Regeringen taler ofte om værdien af forebyggelse, men af en eller anden grund falder regeringen ud, hver gang vi når frem til målstregen, og regeringens og regeringspartierne taler bliver kun til tomme fraser.

Vi har alle en overbevisning om, at et eller andet bør gøres. Regeringen har selv været fremme med forskellige forslag også med hensyn til at fordele udgifterne, så dårlige arbejdsgivere kommer til at betale mere end de arbejdsgivere, der gør, hvad de kan for at skabe et godt arbejdsmiljø og derved forebygge arbejdsskader.

Jeg vil godt med det samme gøre opmærksom på, at der altså er nogle misforståelser i de borgerlige ordføreres opfattelse. Arbejdsgiverne betaler ikke det samme. Der er en vis differentiering af arbejdsskadeforsikringspræmierne, sådan at nogle betaler mere end andre, og det er netop heri, at tilskyndelsen ligger til at gøre arbejdsmiljøet bedre.

Socialministeren nedsatte for et par år siden et udvalg om differentiering af præmiesatser, og Finansministeriet nedsatte en analysegrup-

[Taanquist]

pe, der bl.a. skulle beskæftige sig med muligheder for at overføre offentlige udgifter ved arbejdsskader til arbejdsgiverne. Det bør også i den forbindelse nævnes, at arbejdsministeren for nogle år siden i lovkatologet bebudede et forslag om at tilbageføre nogle af samfundets udgifter til arbejdsskader til produktionen, men intet kom der ud af det.

Det udvalgsarbejde, der har stået på i nogle år, har hovedsagelig været brugt som grundlag for at udskyde enhver beslutning. Den begrundelse, regeringspartierne ordførere kunne bruge, sidste gang vi behandlede dette forslag, var, at man skulle udskyde det, indtil disse udvalg blev færdige med deres arbejde. Udvalgsarbejdet er færdigt nu. Udvalgene har peget på løsninger, der meget stærkt ligner det, som vi her har foreslået, og som kunne bruges; men regeringen foretager sig intet andet end at finde nye påskud for at udskyde beslutningerne.

Det forslag, som Socialdemokratiet har fremsat, løser selvsagt ikke alle problemer, men det tager hul på dem, og det vil give os et indtryk af, på hvilke områder vi med fordel kan arbejde videre.

Når vi har foreslået, at der lægges en 5 pct.-afgift på arbejdsskadepræmierne, tager vi fat på tre problemer:

For det første, at produktionen skal bære en større del af udgifterne til arbejdsskader. For det andet at tilskynde arbejdsgiverne til selv at foretage en bedre fordeling af udgifterne, så de arbejdsgivere, der gør en indsats for at forbedre arbejdsmiljøet, slipper billigere end dem, der lader stå til. Jeg vil gerne gøre stærkt opmærksom på denne sidste sætning, fordi de fleste ordførere faktisk har vendt det problem på hovedet og sagt, at der ingen tilskyndelse er. Jo, der er netop en tilskyndelse til, at de dårlige arbejdsgivere gør noget ved deres arbejdsmiljø, så de gode arbejdsgivere ikke skal betale for de dårlige.

For det tredje skaffer forslaget os nogle indtægter, som skal anvendes til det forebyggende arbejde. Nogle af disse penge – ja, for min skyld gerne størsteparten af dem – må gerne gå tilbage til de arbejdsgivere, der har store problemer med arbejdsmiljøet, og som gerne selv vil satse noget på at løse problemerne.

Der kunne med fordel udføres en række forsøg med et område, som vi har talt meget om i den senere tid, nemlig monotont, tempofyldt

arbejde og ensidigt gentagne funktioner. Det er helt nødvendigt, at vi i højere grad beskæftiger os med følgerne af fysisk og psykisk nedslidning. Der er også problemer omkring luftforureningen på en masse arbejdspladser, hvor vi i hvert fald har en meget stærk mistanke om, at luftforureningen forårsager kræfttilfælde og mange andre alvorlige sygdomme.

Endelig går vi nu ind i EF's arbejdsmiljøår, hvor der givetvis vil være en række opgaver, der har behov for finansiering.

Vi ved, som vi har nævnt det før, at der er en række områder, der forårsager usædvanlig mange og usædvanlig dyre arbejdsskader og dermed menneskelige lidelser. Regeringen skyder problemerne fra sig. Jeg håber, at regeringspartierne ordførere har læst deres ordførertaler fra sidste gang dette forslag blev behandlet, for 2½ år siden. Deres stort set eneste undskyldning dengang var, at vi måtte afvente, at disse udvalg blev færdige med deres arbejde. Det er nu afsluttet. Udvalgene har støttet en tankegang, som meget ligner det forslag, der her foreligger. Der er ingen grund til ikke at starte med dette beskedne forslag til at løse nogle af de alvorligste problemer, vi har.

Flere af ordførerne, også ministeren, har været inde på, at vi hermed lægger en ekstra skat på virksomhederne, men det er jo en helt forkert opfattelse. Hvis virksomhederne ikke kan lide de byrder, vi herved pålægger dem, kan de bare forbedre arbejdsmiljøet, så får de billigere arbejdsskadeforsikringspræmier og slipper for afgiften.

Arbejdsministeren siger, at opkrævningsmetoden ikke tilskynder til en bedre fordeling af udgiften. Jo, det gør den netop. Den tilskynder til en bedre fordeling, netop fordi der i forvejen er en vis differentiering af præmierne til arbejdsskadeforsikring.

Jeg synes, fru Pia Christmas-Møller har meget lidt fantasi, når hun heller ikke kan se andet, end at dette bare er en ekstra skat, der lægges direkte på virksomhederne. Der ligger meget mere i det, der ligger mange større tilskyndelser. Selvfølgelig er beløbet ikke stort, det skal da alvorligt indrømmes, men ét sted skal vi begynde.

Hr. Sønderby siger, at virksomhederne stort set klarer problemerne selv. Så har hr. Sønderby ikke læst aviser i den senere tid, og hr. Sønderby har heller ikke overværet spørgetiden i

[Taanquist]

Folketinget i dag. Da fik vi vel nok tydelige eksempler på, at visse virksomheder overhovedet ikke klarer noget som helst. Der er da vist stærkt behov for at revidere den opfattelse.

Jeg vil gerne understrege – og det er en af tankerne bag dette forslag – at der er virksomheder, der virkelig gør en stor indsats, og vi vil gøre, hvad vi kan, for at friholde dem for de udgifter, som kunne følge af dette lovforslag. Det tror jeg imidlertid de selv kan finde ud af, for jeg tror ikke, de vil fortsætte med at betale for de dårlige virksomheder.

Hr. Tommy Dinesen, som jeg jo er enig med, siger, at der er mange andre områder, der kunne tages op og på mange andre måder. Det er jeg enig i. Vi har valgt én måde, men hvis andre har andre forslag, så tager vi da gerne det op til diskussion.

Hr. Poul Nødgaard har, så vidt jeg kan se, stort set misforstået hele situationen. Dette er ikke et spørgsmål om at pålægge udgifter, der vil ødelægge nogle virksomheder. Det kan oven i købet blive en hjælp til virksomheder, som har store problemer. Der er virksomheder i dag, der har store problemer med deres arbejdsmiljø, som de selv har vanskeligt ved at løse, selv om de egentlig har viljen til det. Med dette forslag ville vi kunne få nogle penge, der kunne anvendes særdeles praktisk.

Jeg er selvfølgelig ked af, at såvel CD som Det Radikale Venstre og Kristeligt Folkeparti så kontant afviser dette forslag. Jeg er ked af, at man slet ikke kan indse, at der dog er noget at bygge på her. Jeg kan ikke lade være ved denne lejlighed at gentage et citat, som jeg bragte, sidste gang vi diskuterede dette forslag, af Det Radikale Venstres daværende ordfører, hr. Jørgen Estrup. Hr. Jørgen Estrup sagde (Folketingstidende 1986-87, 1. samling, sp. 6383):

»Jeg synes ikke, at vi fik arbejdsministerens reaktion på det, som jeg føler er det vigtige og overordnede princip, nemlig spørgsmålet om, at man nu accepterer, at produktionen fundamentalt skal bære omkostningerne, og at vi skal finde mekanismer, som sikrer, at det sker. For før det lykkes, tror jeg ikke på, at en politik af den type kan slå igennem.«

Jeg vil gerne spørge Det Radikale Venstre: Hvad har man da så tænkt sig? Hvad er det, man forestiller sig, når man går ind for princippet om, at produktionen skal bære udgifterne

til arbejdsskader, men man ikke kan tilslutte sig dette forslag? Hvad kan man så tilslutte sig?

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Det kan godt være, at konformitet, stivtind og bagstræb er dyder, man i Socialdemokratiet er stolt over at have fået og taget patent på i det politiske liv, det er Socialdemokratiets egen sag, men at begynde at anklage os andre for trods alt at slå ørerne ud og lytte til de eksperter og fagfolk, som kommer med deres bidrag til den politiske proces, og tage bestik af udviklingen i samfundet, det er for meget. De rapporter, som Socialdemokratiet henviser til, er jo netop blevet bestilt, fordi man gerne ville vide noget mere om nogle givne problemstillinger.

Jeg har overhovedet ingen problemer med blankt at erkende, at jeg var varm fortaler for præmiegraduering for et par år siden. Jeg er blevet klogere i mellemtiden. Jeg mener stadig væk, at præmiegraduering principielt er en god ting, men ikke for enhver pris, og vi har ikke fået en model lagt frem, som imødekommer hensigten og samtidig er til at administrere. Vi har under udvalgsarbejdet fået oplysning om, hvordan man har klaret sagerne i Canada. Det er ikke ligefrem efterlignelsesværdigt.

Vi forbeholder os faktisk ret til at gøre en dyd af, at vi tilretter vores politik i det daglige efter de erfaringer, vi gør. Og vi mener ikke, at der er kommet nogen modeller, som vi kan bruge her og nu. Vi har faktisk haft stor nytte af udvalgsarbejdet, for selv om det ikke er endt med nogle konklusioner, som vi på forhånd havde håbet på, er vi blevet klogere.

Må jeg så sige til Socialdemokratiet, at der jo ikke er tale om en præmiegraduering i forbindelse med Socialdemokratiets forslag. Den præmiegraduering, Socialdemokratiet refererer til, er alene begrundet i den præmiegraduering, der allerede i dag finder sted.

Derfor må jeg sige, at det er ærgerligt, at Socialdemokratiet åbenbart år for år kan trække de samme ordførertaler ud af automaterne og så klandre os andre for, at vi trods alt tillader os at tilegne os virkeligheden og dens udvikling.

(Kort bemærkning).

Sønderby (V):

Forslagsstilleren vover at anklage os for, at vi ikke læser på lektien, og at vi hiver den samme tale frem, som vi har brugt andre gange, osv. Jeg synes nærmest, at det lyder, som om hr. Taanquist bruger den samme tale som sidst.

Hr. Taanquist sagde også sidste gang, at vi havde sagt, at nu kom de betænkninger, og så skulle vi nok tage fat på dem, men det var ikke det, jeg sagde i dag. Det, jeg sagde, var, at nu har arbejdsministeren over for Folketinget tilkendegivet, at der vil komme en redegørelse omfattende rollefordelingen for de øvrige aktører på arbejdsmiljøområdet. Her tænkes på bedriftssundhedstjeneste og branchesikkerheds- og sikkerhedsorganisationerne. Det var det, ministeren sagde, og det var det, jeg sagde at vi ventede på. Det har fru Pia Christmas-Møller også gjort rede for.

Den socialdemokratiske forlagsstiller sagde jo lige bestemt det, som vi sagde om forslaget: det løser ikke alle problemer. Hvorfor skal vi begynde at tage fat på noget, når vi venter på en redegørelse fra ministeren, der nok bedre kan løse alle problemerne, når det forslag, som hr. Taanquist har fremsat, ikke løser alle problemerne – for at bruge hr. Taanquists egne ord.

Det blev sagt, at vi ikke havde hørt spørgetiden i dag. Vi har da hørt den i vores højtalere, så vi ved godt, at der er nogle problemer, men dem løser vi heller ikke med dette forslag. Nogle virksomheder gør en fin indsats, sagde hr. Taanquist, men vi skal ikke straffe dem alle sammen, fordi der er nogle, der ikke gør det.

Derfor venter vi som sagt på ministerens redegørelse, og det tror jeg at flertallet i Folketinget vil, og derefter kan vi tage fat på problemerne. At tage fat på eksempelvis – som fru Pia Christmas-Møller sagde – den canadiske model, der koster en 3.000-4.000 ansatte, kan selvfølgelig i en arbejdsløshedssituation være et udmærket forslag, men det løser jo heller ikke problemerne.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Jeg har blot et par enkelte bemærkninger til hr. Taanquist.

Af det lovforslag, der behandles af Folketinget i dag, fremgår det jo, at forslaget vil medføre

re en skønmæssig udgift på 70 mio. kr. Det, jeg i al beskedenhed sagde i min ordførertale, var, at de penge trods alt skal betales, og så vidt jeg kan se, er det stort set erhvervslivet, der kommer til at betale den omkostning med den forringelse af konkurrenceevnen, det medfører.

Vi har heller ikke, synes jeg, i det – stadig væk meget, meget tynde – forslag, der er fremsat, nogen sikkerhed for, hvad pengene i virkeligheden skal bruges til. Skal der nedsættes en eller anden stor fondsbestyrelse til at bestyre de mange penge, der kommer ind, eller hvad er egentlig meningen?

Jeg efterlyste også, og jeg havde håbet på, at hr. Taanquist havde sagt et par ord om det, hvornår vi får nogle forslag, hvori der står: »Fagbevægelsen vil være med til at løse disse problemer via de fonde, som fagbevægelsen har til rådighed.« Så kunne vi se her i Folketinget, at det var noget, fagbevægelsen virkelig mente noget med. Det er så let altid bare at skyde sorteper videre til samfundet. En gang imellem må de ansatte også frem på banen gennem deres fagorganisationer.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Hr. Taanquist henviste jo til, hvad hr. Jørgen Estrup havde sagt på et tidligere tidspunkt til arbejdsministeren, at det var nærmest, som om livet var gået i stå siden da; arbejdsministeren havde på samme måde som Socialdemokratiet genbrugt sin tale fra sidste gang, som om vi ikke havde haft en debat her i Folketinget, og som om der ikke var sket nogen ting i samfundet siden sidste gang. Derfor er det jo ikke særlig hensigtsmæssigt at sige, at hr. Jørgen Estrup efterlyser et eller andet hos en arbejdsminister, som der i øvrigt senere er givet et svar på.

Vi er enige i, at produktionen skal bære udgifterne. Jeg er naturligvis enig med hr. Jørgen Estrup i den tankegang, det tror jeg i øvrigt at alle er. Spørgsmålet er blot, hvordan vi i den nuværende fase bedst realiserer det, og her er det, at vi ikke er overbevist om, at Socialdemokratiets model er den rigtige. Det er vel ærlig snak.

Vi kan altså godt være enige i målsætningen, men vi er ikke enige i, at øgede præmieudgifter på nuværende tidspunkt lige præcis er det, der

[Lone Dybkjær]

er det mest arbejdsmiljøforbedrende. Jeg synes, at hr. Taanquist bliver nødt til at acceptere, at der kan være en reel forskel i bedømmelsen os imellem på dette felt.

(Kort bemærkning).

Tommy Dinesen (SF):

Nu har hr. Poul Nødgaard brugt mange ord på at drage fagbevægelsen ind i det her. Det kan da ikke være meningen, at fordi man er medlem af en fagforening, så skal man til at betale for de arbejdsskader, man får påført af arbejdsgiverne.

Det er rigtigt, at der er nogle fonde, men det er da et fantastisk had, man lægger for dagen, når man siger, at fagbevægelsen skal betale de arbejdsskader, som arbejderne får af arbejdsgiverne. Så er den ved at være helt gal. Fagbevægelsens fonde, og hvad den nu har af penge, bliver brugt til mange fornuftige ting, men jeg kan ikke rigtig se, hvad det kommer denne debat ved. Det er en debat, man kan tage på et andet tidspunkt, synes jeg; det var nok mere relevant.

Taanquist (S):

Det er uforståeligt, at fru Pia Christmas-Møller kan tale om bagstræb i forbindelse med at fremsætte et forslag i Folketinget. Jeg forstår godt nok ikke rigtig, hvordan det kan komme på tale.

Fru Pia Christmas-Møller taler igen om præmiegraduering og henviser til det canadiske system, som vi jo alle sammen har forladt. Det har ikke noget med dette her at gøre, vi har helt andre forhold her, og dette forslag er tilpasset danske forhold. Jeg skal være den første til at indrømme, at det ikke løser alle problemer, men det tager hul på nogle vigtige principper.

Både fru Pia Christmas-Møller og hr. Poul Nødgaard har været inde på, at man pålægger arbejdsgiverne nogle udgifter. Ja, men det er da for intet at regne imod de udgifter, man pålægger samfundet ved de arbejdsskader, man forårsager i virksomhederne. Tingene hænger altså en lille smule sammen, og det er jo ikke sådan, at det er noget, der er ganske gratis, og at vi så skal til at hive nogle penge ind.

Det er et spørgsmål om, at samfundet har nogle enorme udgifter til arbejdsskader, og dem må vi på den ene eller den anden måde se

at få nedsat. Og det gør vi altså kun ved at lægge ansvaret tilbage til dem, der forårsager arbejdsskaderne, og som er i stand til at nedsætte dem. Derfor kan det ikke nytte, at hr. Poul Nødgaard taler om fagbevægelsen, for det har den ingen indflydelse på, det er kun arbejdsgiverne, der er i stand til at nedsætte antallet af arbejdsskader, sådan er det. Det er dem, der leder og fordeler arbejdet, og de benytter sig i høj grad af det, og det er også dem, der har ansvaret for, at arbejdsmiljøet er i orden. Det er der i hvert fald bred enighed om.

Hr. Sønderby bruger jo taktikken fra sidste gang: Nu må vi afvente arbejdsministerens redegørelse. Jeg ved ikke, om hr. Sønderby har læst ordførertalerne fra sidste gang, dette lovforslag blev behandlet; dér vil man se, at alle de borgerlige ordførere sagde: »Nu må vi afvente, at disse udvalg bliver færdige med deres arbejde.« Det var stort set det eneste, der blev sagt, og vi fik vældige bebrejdelser for at gå midt ind i en proces, der var i gang.

Udvalgene er færdige, udvalgene er kommet med nogle forslag, som stort set ligner det, vi her foreslår, men det er ikke blevet til mere. Regeringen er bakket ud af dem; så vidt jeg ved, har hverken socialministeren eller arbejdsministeren til hensigt at tage de forslag op. Derfor er det vel rimeligt, at vi gør det, når vi i øvrigt tror, at det er det rigtige.

Jeg ville så gerne i en dialog med fru Lone Dybkjær og Det Radikale Venstre. Jeg forstår stadig væk ikke fru Lone Dybkjær, som siger, at modellen måske er forkert. Jamen hvis Det Radikale Venstre har en anden model eller et andet forslag, er vi mere end villige til at lytte til det, men et eller andet skal vi jo have på benene.

Som det går nu, kan jeg ikke forstå, at nogen kan bagatellisere disse problemer. Igen med henvisning til Folketingets spørgetid i dag ser vi jo, at der i hvert fald er visse brancher, som helt umådeholdent forårsager arbejdsskader, som koster samfundet uendelig store beløb. Jeg kan beklage, at forslaget er blevet så negativt modtaget, at der slet ikke er åbnet nogle muligheder for, at vi kan få de problemer løst. Det er så simpelt, at vi skal lave nogle muligheder for, at de, der forårsager skaderne, også kommer til at betale dem, og gøre det på en måde, så der er visse former for tilskyndelse i det.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Hr. Taanquist kan ikke forstå, at jeg taler om bagstræb, stivsind og konformitet i forbindelse med Socialdemokratiets position i dag. Socialdemokratiet genfremsætter et lovforslag, som det har fremsat første gang for nogle år siden. Socialdemokratiets ordfører holder den samme tale som for et par år siden. Den socialdemokratiske ordfører går i replikken op og anklager regeringspartierne ordførere for at have afvist forslaget med ét sæt begrundelser for et par år siden, og at vi nu afviser det med et andet sæt begrundelser.

Man kunne til nød forstå hr. Taanquist, hvis det var sådan, at der var en indbyrdes modsigelse imellem de begrundelser, vi har givet, men det er der jo ikke; der er derimod tale om, at begrundelserne afspejler en udvikling, der er foregået siden da. Dertil kommer, at Socialdemokratiet overhovedet ikke har taget højde for de kritikpunkter, som har været fremme i debatten igennem de sidste to år.

Socialdemokratiets svar er, såvel da det var i regering som nu i opposition, altid flere udgifter. Ethvert problem kan løses med flere udgifter, og er det arbejdsgiverne, der skal motive-res, ja, så må vi endelig pålægge dem en ekstra skat.

Det er stivsind, konformitet og bagstræb, og det er en politik, som har vist sin fallit mere end én gang i dette århundrede. Jeg synes, det er på tide, at Socialdemokratiet begynder at kigge en lille smule på nutiden og måske oven i købet tager pejling på fremtiden.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Socialdemokratiet vil forfærdelig gerne i dialog med Det Radikale Venstre i hvert fald om det her, gav hr. Taanquist udtryk for. Jeg vil gerne sige, at vi vil også utrolig gerne i dialog med Socialdemokratiet på dette område, men det kræver, at Socialdemokratiet har et mere nuanceret syn på problemerne end det, der fremgår af dette forslag.

Det er jo ikke andet end at pålægge arbejdsgiverne en ekstra udgift. Det har vi prøvet at sige, men hvad skal man så gøre? Ja, man kunne dykke mere ned i problemerne end bare bevidstløst at fremsætte de samme forslag.

Socialdemokratiet siger, de repræsenterer fagbevægelsen. Var det så ikke en idé at få en dialog med fagbevægelsen om, hvordan man kan ændre situationen på arbejdsmarkedet?

Jeg tror ikke, man kommer nogen vegne, hvis hr. Taanquist fortsætter med at sige, at det hele er så simpelt. De, der forårsager skaderne, de lede kapitalistiske svin, det er også dem, der betaler for det. Herre du milde, sådan ser livet jo ikke ud. Det er det, der er hele problemet. Det er utrolig meget mere kompliceret.

Fagbevægelsen har et stort ansvar på dette område. De har ikke bestilt andet end at ned-sætte, jeg ved ikke hvor mange råd, nævn og organer. Vi har sikkerhedsudvalg, og vi har alt muligt omkring arbejdsmiljø. Det er jo ikke det, der er det centrale i overenskomstforhandlingerne på noget tidspunkt overhovedet. Hvis man så endelig ville tage fat på det område og sige, at det er det, det handler om, og ikke bare lønninger.

Derfor vil jeg sige til hr. Taanquist, at det ikke kan nytte, at Socialdemokratiet har så simpel en opfattelse af tingene. I et moderne samfund kan man ikke håndtere tingene på den måde, som Socialdemokratiet gør. Så oplever Socialdemokratiet, at vi andre siger, at det kan være ligegyldigt. Vi har brugt ret megen tid på det, og man kan måske spørge sig selv, om det er sund fornuft, men det er for at give et signal om, at problemet er alvorligt. Socialdemokratiets løsning duer bare ikke.

Men nu er det hr. Taanquist selv, der provokerer, fordi han bliver ved med at sige et eller andet om, at han ikke kan forstå, at vi andre ikke kan forstå, at hans forslag er det eneste saliggørende. Så bliver man nødt til at blive lidt skrappe.

Fjerde næstformand (Kirsten Jacobsen):

Jeg må minde ordførerne om, at det er en god idé, hvis vi holder en tone i debatten, som ikke er i direkte strid med forretningsordenen.

(Kort bemærkning).

Taanquist (S):

Det kan godt være, at dette har berørt fru Lone Dybkjær så dybt, at hun er nødt til at gå over i det sprog, som hun mestrer så godt.

Jeg efterlyste, hvad Det Radikale Venstre egentlig mener med sine flotte udtalelser om, at man ønsker udgifterne til arbejdsskader lagt

[Taanquist]

tilbage på produktionen, blot en antydning af, hvad man kunne ønske sig i den retning. Men det er der så ikke tale om, der er kun de grove udfald tilbage, som måske mest af alt tyder på, at det kan være svært at forsvare den radikale holdning i dette spørgsmål.

Det her er ikke noget, Socialdemokratiet alene har opfundet. Vi har meget nøje læst de rapporter igennem, som er udarbejdet af de udvalg, der har været nedsat. Og det er ikke bare dumrianer, der har siddet i de udvalg. Det er folk, der har forstand på tingene. De er kommet med nogle løsningsforslag, som dette rent faktisk bygger på. Jeg synes ikke, at man i den grad kan nedgøre et forslag, som ikke er vores alene, men som bygger på velunderbyggede facts.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Til hr. Taanquist vil jeg sige, at vi har haft en lang og mere generel debat om arbejdsmiljøproblemer. Vi har haft en forespørgselsdebat om dette emne, og man kan derfor sige, at man ikke skulle tage den helt generelle debat på basis af Socialdemokratiets forslag. Vi er godt klar over, at Socialdemokratiet ikke var tilfreds med resultatet af den debat, men det er jo ikke vores problem, det er Socialdemokratiets problem.

Men jeg vil gerne generelt sige, hvad vi tror, der skal til. Vi tror, at det er forebyggende arbejde i virksomhederne etableret mellem virksomhedens medarbejdere og ledelse. Det mener vi er det helt afgørende på dette felt. Det er derfor, jeg sagde, at det ikke alene er virksomhedens ledelse, der har et initiativ i denne sammenhæng, det er også virksomhedens medarbejdere. Og dér synes jeg fagforeningerne kunne gå ind og spille en meget central rolle for at støtte medarbejderne i de enkelte virksomheder, hvis de render ind i problemer med ledelsen, når de tager fat på denne type diskussion.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Kirsten Jacobsen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 6:

Forslag til folketingsbeslutning om frivillig orlov fra arbejdsmarkedet.

Af Tommy Dinesen (SF) m.fl.

(Fremsat 22/10 91).

Forslaget sættes til forhandling.

*Forhandling***Arbejdsministeren (Kirkegaard):**

SF fremsætter vistnok for sjette gang sit forslag om frivillig orlov fra arbejdsmarkedet.

Lønmodtagerne får ifølge forslaget ret til et sabbatår fra arbejdsmarkedet hvert syvende år. I orlovsperioden skal der ansættes en anden lønmodtager i orlovshaverens job. Ordningen skal være frivillig for lønmodtagerne; arbejdsgiverne har derimod ingen valgfrihed. De skal dels give den ansatte orlov fra arbejdet, og dels forpligtes de til at ansætte en vikar.

Regeringen synes ikke, at sådanne ordninger skal vedtages af Folketinget. Skal man have sådanne ordninger, bør de aftales af parterne på arbejdsmarkedet. Det danske arbejdsmarked er så godt dækket af kollektive overenskomster, at vi synes, parterne selv skal finde ud af, hvilke orlovsordninger man mener man har brug for.

Det er regeringens holdning, at man skal være meget varsom med at indføre tvungen regulering af arbejdsmarkedet. Fra dansk side gør vi i disse år meget for at gøre vore partnere, bl.a. i EF, opmærksom på den såkaldte danske model, det vil sige det aftalebaserede arbejdsmarked, og det vil igen sige nærhedsprincippet.

Vi har i Danmark i forhold til andre lande en meget beskeden lovregulering af arbejdsmarkedet, og vi er, forhåbentlig da, enige om, at dette system skal bevares i videst mulig udstrækning. Derfor skal vi ikke modsige os selv ved at indføre regler, som parterne bedre selv